

3 października zmarł profesor Michał Odlanicki-Poczobutt, autorytet naukowy w dziedzinie geodezji, cieszący się wielkim szacunkiem i uznaniem zarówno w Polsce, jak i za granicą, niestrudzony działacz na rzecz Polaków na Wschodzie, nauczyciel akademicki, prodziekan i dziekan Wydziału Geodezji Górniczej, prorektor Akademii Górniczo-Hutniczej, autor kilkuset opracowań i publikacji naukowych, członek rzeczywisty PAN i członek czynny PAU, honorowy przewodniczący Komitetu Geodezji PAN.

Michał Odlanicki-Poczobutt urodził się 31 marca 1910 roku w Poczobuttach na ziemi grodzieńskiej. Uczęszczał do gimnazjum klasycznego ojców jezuitów w Wilnie i humanistycznego im. A. Mickiewicza w Grodnie. W 1929 roku rozpoczął studia geodezyjne na Politechnice Warszawskiej. Jego nauczycielami byli wybitni polscy geodeci, m.in.: Jan Piotrowski, Felicjan Kępiński, Bronisław Piątkiewicz i Marian Brunon Piasecki. Pracę dyplomową na temat rozszerzalności termicznej drutów Jäderina i ich zastosowań do pomiarów baz pisał pod kierunkiem Edwarda Warchałowskiego i Antoniego Kwiatkowskiego. Po ukończeniu studiów (1934) pierwszą pracę podjął przy pomiarach gruntów na terenie województwa białostockiego. Następnie po odbyciu służby wojskowej we Włodzimierzu Wołyńskim (1934-35) przeniósł się do Krakowa, z którym związał swe dalsze losy. Tutaj pracował najpierw w Urzędzie Wojewódzkim, a później w Biurze Regionalnego Planu Zabudowania Okręgu Krakowskiego, gdzie po raz pierwszy zetknął się z problemami planowania przestrzennego. Spostrzeżenia na ten temat zawarł w publikacji z 1939 roku „Scalania rolne jako realizacja programowego zagospodarowania obszaru”. Firma Fotolot wykorzystała Jego pomysł zastosowania zdjęć lotniczych do prac scaleńiowych w byłym powiecie żywieckim.

Rok wcześniej Michał Odlanicki-Poczobutt poślubił Urszulę Odrowąż-Pieniążek (przeżył z nią ponad 60 lat) oraz uzyskał licencję mierniczego przysięgłego. Wtedy też współtworzył krakowski oddział Związku Inżynierów Geodetów. Jako podporucznik rezerwy 24 sierpnia 1939 r. został zmobilizowany. Brał udział w kampanii wrześniowej w 6. pułku artylerii lekkiej Armii Kraków. Po kapitulacji przez 4 tygodnie przebywał w obozie jenieckim w Bochni. Wypuszczony z obozu powrócił do Krakowa, gdzie otworzył

własne biuro pomiarowe. Wykonywał prace na terenie miasta i okolic, zatrudniając w nim fikcyjnie wiele osób, by uchronić je przed wywozem na przymusowe roboty do Niemiec. W okresie 1941-43 prowadził wykłady z geodezji i komasacji gruntów w Szkole Górniczo-Hutniczo-Mierniczej na Krzemionkach będącej namiastką zdelegalizowanej przez okupanta krakowskiej Akademii Górniczej. Epizod z czerwca 1942 roku pokazuje atmosferę tamtych czasów: w dniu egzaminów maturalnych Michał Odlanicki-Poczobutt został ostrzeżony o planowanych przez gestapo aresztowaniach i postanowił nie nocować w domu, co uchroniło go przed niechybnym wywozem do Oświęcimia i rozstrzelaniem.

Po wojnie w 1945 roku współorganizował Wydział Zabudowy Osiedli w Ministerstwie Rolnictwa i Regionalną Dyрекcję Planowania Przestrzennego (najpierw jako wicedyrektor, a w latach 1948-49 dyrektor). Organizował też szkolnictwo wyższe w Krakowie. Od maja do października 1945 roku był adiunktem w Katedrze Geodezji Politechniki Śląskiej (tworzonej wówczas w Krakowie). Od listopada 1945 do września 1951 pracował w Oddziale Geodezyjnym Wydziału Inżynierii Akademii Górniczej. Był organizatorem i kierownikiem Katedry Urządzeń Rolnych. W roku akademickim 1950/51 był prodzie-

Profesor Michał

kanem Wydziału Inżynierii, współpracował też z Wydziałem Architektury, szczególnie w zakresie dydaktyki, prowadząc tam zajęcia z miernictwa i pomiarów budowlanych.

11 kwietnia 1951 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego. Na przełomie lat 40. i 50. zakończył swą działalność w organach planowania przestrzennego, do czego przyczyniła się jego krytyczna postawa wobec planowanej lokalizacji Nowej Huty na północno-wschodnich rubieżach Krakowa, na gruntach rolnych o wysokiej przydatności rolniczej. W latach 1951-52 współtworzył Komitet Geodezji Polskiej Akademii Nauk, był jego wiceprzewodniczącym, a potem dwukrotnie przewodniczącym (1953-72 i 1985-90). W kadencji 1951-52 został wybrany na przewodniczącego krakowskiego oddziału Stowarzyszenia Geodetów Polskich. Współtworzył Wydział Geodezji Górniczej na Akademii Górniczo-Hutniczej i przez wiele lat był jego dziekanem, a także kierownikiem Katedry Geodezji. W latach 1954-56 pełnił funkcję prorektora uczelni.

Profesor Michał Odlanicki-Poczobutt był postacią znaną w świecie. Już w latach 50. działał w Międzynarodowej Asocjacji Geodezji i Międzynarodowej Federacji Geodetów. W 1959 roku został przewodniczącym komitetu organizacyjnego pierwszego sympozjum na temat obliczeń geodezyjnych, które zgromadziło w Polsce szeroką rzeszę geodetów-uczonych z całego świata. 19 listopada 1960 roku otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. O niespożytej aktywności Profesora mogą świadczyć fakty, że przez ponad 10 lat szefował Instytutowi Geodezji (później Instytutowi Geodezji Górniczej i Przemysłowej) na AGH, ponad 20 – prowadził uczelnianą Komisję Wydawniczą i redakcję „Zeszytów Naukowych”, przez 15 – był przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Geodezji i Kartografii w Warszawie, w latach 1976-79 był członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej do spraw Kadr Naukowych, a w okresie 1974-88 – przewodniczącym Rady Naukowo-Technicznej Centrum Informatyki Geodezyjnej i Kartograficznej. W 1998 roku otrzymał tytuł doktora honoris causa Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie.

Odlanicki-Poczobutt (1910-2004)

Bogaty dorobek naukowy Profesora to m.in. badania w zakresie planowania przestrzennego z uwzględnieniem szczególnej roli materiału geodezyjno-kartograficznego oraz ochrony środowiska zwięzione publikacjami: „Elementy środowiska naturalnego wymagające przetworzenia w formie kartograficznej dla celów planowania przestrzennego” (1971); „Koncepcja Karpackiego Parku Krajobrazowego” (1972); „Zagadnienia geodezyjne w planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska z uwzględnieniem problematyki Regionu Nowosądeckiego” (1973). Wyrazem uznania dorobku i działalności Profesora stała się Jego wysoka pozycja wśród krajowych urbanistów. Był dwukrotnie (1961-62 i 1967-69) przewodniczącym Krakowskiego Oddziału Towarzystwa Urbanistów Polskich, a od 1969 r. – członkiem honorowym TUP.

Drugim kierunkiem badawczym Michała Odlanickiego-Poczobutta była informatyka geodezyjna i kartograficzna. W latach 70. podjął On prace, wówczas pionierskie, nad stworzeniem oraz koncepcją budowy systemu informatycznego TEREN. Zajmował się także automatyzacją procesów sporządzania przestrzennych modeli terenu na podstawie map warstwicznych i metodą zakładania sieci geodezyjnych na obszarze miast. Kolejnym obszarem zainteresowań była szeroko pojęta historia geodezji i kartografii. Był autorem wielu wartościowych pozycji. Najważniejszą z nich jest jeden z rozdziałów w dziele „Historia nauki polskiej” (pod red. prof. Bogdana Suchodolskiego) dotyczący dziejów geodezji i kartografii w latach 1863-1918. Zespół pod Jego redakcją wydał także katalog dawnych map wielkoskalowych Krakowa.

Przez kilkadziesiąt lat Profesor prowadził wykłady z różnych dziedzin geodezji oraz informatyki geodezyjnej i kartograficznej, a także planowania przestrzennego. Wykształcił na Wydziale Geodezji Górniczej Akademii Górniczo-Hutniczej kilka pokoleń geodetów. Był opiekunem studentów kół naukowych, mecenasem ich działalności. Wypromował 16 doktorów, z których kilku jest już profesorami. Jest autorem wielu fundamentalnych podręczników do nauki geodezji. W 1980 roku przeszedł na emeryturę, nie tracąc jednak kontaktu z Uczelnią; był członkiem Komitetu Seniorów AGH.

Działalność Profesora nie ograniczała się jedynie do zakresu zawodowego. Przez wiele lat był także radnym Krakowa i przewodniczył Komisji Oświaty i Kultury. Szeroko znana i ceniona była Jego społeczna działalność na rzecz utrzymania więzi z Polakami na Litwie i Białorusi. Działał w Towarzystwie Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej – jako przewodniczący oddziału krakowskiego i jako członek Koła Grodnianin. Elizy Orzeszkowej w Warszawie.

Wyrazem powszechnego uznania dorobku naukowego i pozycji w środowisku naukowym Profesora są tytuły członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk i członka czynnego Polskiej Akademii Umiejętności. W 1991 roku przyznano Mu godność członka honorowego Międzynarodowej Asocjacji Geodezji.

Profesor był też laureatem licznych wyróżnień, nagród i odznaczeń, wśród nich należy wymienić: Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, tytuł Zasłużonego Nauczyciela, Medal Komisji Edukacji Narodowej, najwyższe odznaczenia Krakowa i ziemi krakowskiej, a także tytuł honorowy „Zasłużony dla Akademii Górniczo-Hutniczej”.

Śmierć Profesora okryła żałobą polskie środowisko geodezyjne, ale nie tylko geodezyjne, był bowiem Profesor znakomitym ambasadorem geodezji i kartografii wobec wielu innych środowisk zawodowych i naukowych – architektów, inżynierów budownictwa, urbanistów i planistów przestrzennych, specjalistów związanych z naukami o Ziemi, naukami górniczymi, specjalistów rolnictwa i leśnictwa, konserwatorów zabytków, historyków sztuki, a także humanistów. Miał, jak rzadko kto, wrodzoną i rozwiniętą w życiu umiejętność nawiązywania i prowadzenia dialogu; również w sytuacjach trudnych, konfliktowych. Był zasadniczy w sprawach fundamentalnych, lecz równocześnie tolerancyjny i koncyliacyjny w stosunku do inaczej myślących. Wyrozumiałość i cierpliwość czyniła z Niego skutecznego rozjemcę w sporach, łagodziła konflikty, pomagała innym odzyskiwać optymizm życiowy. Dla nas, wielu pokoleń Jego studentów, był Uczonym i Inżynierem, Geodetą o dużej wiedzy i biegłości zawodowej, Człowiekiem sympatycznym i życzliwym, tworzącym dobrą atmosferę wzajemnych stosunków pomimo

dystansu, jaki dzielił nas – adeptów sztuki geodezyjnej – od Niego, naszego Mistrza, o rozległej wiedzy, wysokich kwalifikacjach, ogromnym dorobku twórczym i zawodowym oraz wszechstronnym doświadczeniu życiowym. W jakże różnych warunkach w kilku okresach historycznych doświadczenie to było gromadzone – od dzieciństwa w czasach I wojny światowej, poprzez okres studiów i wkraczania do zawodu w 20-lecie międzywojennym, czynny udział w kampanii wrześniowej 1939 roku, mroczny czas okupacji, heroiczne lata dźwignia Polski z gruzów, tworzenia szkolnictwa wyższego i innych instytucji naukowych, do okresu niezwykle aktywnego udziału w życiu naukowym Polski i świata, i lat ostatnich, na szczęście długich, niewiających Profesora już tak ściśle z pracą, umożliwiających oddanie się sprawom rodzinnym, osobistym, ale też nadal społecznym.

Miałem zaszczyt aktywnie uczestniczyć w trzech jubileuszach Profesora – 70-, 80- i 90-leciu urodzin. Ze wzruszeniem i podziwem wspominam serdeczność, uznanie, wdzięczność i szacunek wyrażane wobec Jubilata przez setki osób. Żał, że uroczystości 50-lecia immatrykulacji mojego rocznika studiów w AGH w 2002 roku, w których Profesor uczestniczył jako gość honorowy, okazały się – teraz, w październiku 2004 – ostatnim Jego spotkaniem z gronem uczniów, sympatyków, przyjaciół.

W poniedziałek 11 października żegnaliśmy Profesora już, niestety, podczas jakże innej uroczystości. Żegnaliśmy Go w licznym gronie przybyłych z całej Polski, nie tylko z ukochanego przezeń Krakowa, podczas mszy żałobnej koncelebrowanej z udziałem księdza biskupa, w asyście kompanii honorowej Wojska Polskiego. Towarzyszyliśmy Jego najbliższej Rodzinie – Córkom, Synowi, Wnukom, gdy Profesor spoczął w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie obok swej Ukochanej Małżonki Urszuli, zmarłej w styczniu 1999 roku. Spoczywaj w pokoju, Drogi, Niezapomniany Profesorze. Twój dorobek naukowy i zawodowy, Twoja osobowość, Twoje przymioty moralne są i będą dla Twoich uczniów, współpracowników, przyjaciół – cennym kompasem życiowym.

Bogdan Ney